

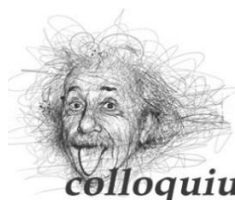
colloquium-journal

ISSN 2520-6990

Międzynarodowe czasopismo naukowe

Medical sciences
Economic sciences
Technical sciences
Pedagogical sciences
Philological sciences

№20(285) 2026

colloquium-journal

ISSN 2520-6990

ISSN 2520-2480

Colloquium-journal №20 (285), 2026

Część 1

(Warszawa, Polska)

Redaktor naczelny - **Paweł Nowak**
Ewa Kowalczyk

Rada naukowa

- **Dorota Dobija** - profesor i rachunkowości i zarządzania na uniwersytecie Koźmińskiego
- **Jemielniak Dariusz** - profesor dyrektor centrum naukowo-badawczego w zakresie organizacji i miejsc pracy, kierownik katedry zarządzania Międzynarodowego w Ku.
- **Mateusz Jabłoński** - politechnika Krakowska im. Tadeusza Kościuszki.
- **Henryka Danuta Stryczewska** – profesor, dziekan wydziału elektrotechniki i informatyki Politechniki Lubelskiej.
- **Bulakh Iryna Valerievna** - profesor nadzwyczajny w katedrze projektowania środowiska architektonicznego, Kijowski narodowy Uniwersytet budownictwa i architektury.
- **Leontiev Rudolf Georgievich** - doktor nauk ekonomicznych, profesor wyższej komisji atestacyjnej, główny naukowiec federalnego centrum badawczego chabarowska, dalekowschodni oddział rosyjskiej akademii nauk
- **Serebrennikova Anna Valerievna** - doktor prawa, profesor wydziału prawa karnego i kryminologii uniwersytetu Moskiewskiego M.V. Lomonosova, Rosja
- **Skopa Vitaliy Aleksandrovich** - doktor nauk historycznych, kierownik katedry filozofii i kulturoznawstwa
- **Pogrebnaya Yana Vsevolodovna** - doktor filologii, profesor nadzwyczajny, stawropolski państwowy Instytut pedagogiczny
- **Fanil Timeryanowicz Kuzbekov** - kandydat nauk historycznych, doktor nauk filologicznych. profesor, wydział Dziennikarstwa, Bashgosuniversitet
- **Aliyev Zakir Hussein oglu** - doctor of agricultural sciences, associate professor, professor of RAE academician RAPVHN and MAEP
- **Kanivets Alexander Vasilievich** - kandydat nauk technicznych, profesor nadzwyczajny Wydział Agrotechnologii i Transportu Drogowego, Państwowy Uniwersytet Rolniczy w Poławie
- **Yavorska-Vitkovska Monika** - doktor edukacji, szkoła Kuyavsky-Pomorsk w bidgoszczu, dziekan nauk o filozofii i biologii; doktor edukacji, profesor
- **Chernyak Lev Pavlovich** - doktor nauk technicznych, profesor, katedra technologii chemicznej materiałów kompozytowych narodowy uniwersytet techniczny ukrainy „Politechnika w Kijowie”
- **Vorona-Slivinskaya Lyubov Grigoryevna** - doktor nauk ekonomicznych, profesor, St. Petersburg University of Management Technologia i ekonomia
- **Voskresenskaya Elena Vladimirovna** doktor prawa, kierownik Katedry Prawa Cywilnego i Ochrony Własności Intelektualnej w dziedzinie techniki, Politechnika im. Piotra Wielkiego w Sankt Petersburgu
- **Tengiz Magradze** - doktor filozofii w dziedzinie energetyki i elektrotechniki, Georgian Technical University, Tbilisi, Gruzja
- **Usta-Azizova Dilnoza Ahrarovna** - kandydat nauk pedagogicznych, profesor nadzwyczajny, Tashkent Pediatric Medical Institute, Uzbekistan
- **Oktay Salamov** - doktor filozofii w dziedzinie fizyki, honorowy doktor-profesor Międzynarodowej Akademii Ekoenergii, docent Wydziału Ekologii Azerbejdżańskiego Uniwersytetu Architektury i Budownictwa
- **Karakulov Fedor Andreevich** – researcher of the Department of Hydraulic Engineering and Hydraulics, federal state budgetary scientific institution "all-Russian research Institute of hydraulic Engineering and Melioration named after A. N. Kostyakov", Russia.
- **Askaryants Wiera Pietrowna** - Adiunkt w Katedrze Farmakologii, Fizjologia. Taszkencki Pediatryczny Instytut Medyczny. miasto Taszkent

SlideShare

INDEX COPERNICUS
INTERNATIONAL

«Colloquium-journal»

Wydawca «Interdruk» Poland, Warszawa

Annopol 4, 03-236

E-mail: info@colloquium-journal.org

<http://www.colloquium-journal.org/>

CONTENTS

MEDICAL SCIENCES

Лучинський В. М., Лучинський М.А.

ЕФЕКТИВНІСТЬ ДЕНТАЛЬНОЇ ІМПЛАНТАЦІЇ У ВІДДАЛЕНІ ТЕРМІНИ СПОСТЕРЕЖЕННЯ У ПАЦІЄНТІВ ЗІ ЗНИЖЕНОЮ МІНЕРАЛЬНОЮ ЩІЛЬНІСТЮ КІСТКОВОЇ ТКАНИНИ.....4

Luchynskiy V. M., Luchynskiy M.A.

EFFECTIVENESS OF DENTAL IMPLANTATION IN LONG-TERM OBSERVATION IN PATIENTS WITH REDUCED BONE MINERAL DENSITY4

PEDAGOGICAL SCIENCES

Pashkovskyy V.M., Pashkovska N.V., Tsaryk I.O.

TRANSFORMATION OF CONTINUOUS PROFESSIONAL DEVELOPMENT OF HEALTHCARE WORKERS: GLOBAL EXPERIENCE AND UKRAINIAN CASE STUDIES.....8

Mykhailiuk N.

FORMATION OF THE PROFESSIONAL CULTURE OF A FUTURE BACHELOR OF BANKING IN “UKRAINIAN LANGUAGE (PROFESSIONALLY ORIENTED)” CLASSES12

TECHNICAL SCIENCES

Курьк Яа.

PREDICTION OF THE RESIDUAL SERVICE LIFE AND CORROSION HAZARD OF BUILDING STRUCTURES UNDER DYNAMIC ATMOSPHERIC AGGRESSIVENESS.....20

PHILOLOGICAL SCIENCES

Алмурадова З.Р.

МИФОЛОГИЧЕСКИЕ СЛЕДЫ В ПРОИЗВЕДЕНИЯХ МАКСА ФРИША24

Almuradova Z.R.

MYTHOLOGICAL TRACES IN THE WORKS OF MAX FRISCH24

Mykhailova L.

LINGUOCULTURAL COMPONENT OF PROFESSIONALLY ORIENTED FOREIGN LANGUAGE TRAINING OF HIGHER EDUCATION STUDENTS IN THE CONTEXT OF GLOBALIZATION28

Михайлова Л.З.на,

ЛІНГВОКУЛЬТУРНИЙ КОМПОНЕНТ ПРОФЕСІЙНОЇ ІНШОМОВНОЇ ПІДГОТОВКИ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ28

Karabitskova N.

THEORETICAL ASPECTS OF THE TRANSLATION OF SCIENTIFIC AND TECHNICAL TEXTS.....32

Кобринець О. С.

ОБРАЗ СИРУ У ТУРЕЦЬКИХ ПАРЕМІЯХ ТА АФОРИСТИЧНИХ ВИСЛОВАХ: ГАСТРОНОМІЧНИЙ АСПЕКТ37

Kobrynets O. S.

THE IMAGE OF CHEESE IN TURKISH PROVERBS AND APHORISTIC EXPRESSIONS: A GASTRONOMIC ASPECT37

ECONOMIC SCIENCES

Fesun A., Shyliuk P.

CAPITALIZATION AND ECONOMIC PERFORMANCE OF CONSTRUCTION DEVELOPMENT ENTERPRISES: THE INTERRELATIONSHIP BETWEEN INVESTMENT ACTIVITY, RESOURCE PRODUCTIVITY, AND DIGITAL MATURITY...40

Ratnikov D., Petrenko O.

DETERMINANTS AND ECONOMIC PERFORMANCE OF OPERATIONAL SYSTEM TRANSFORMATION IN THE STAKEHOLDER ECOSYSTEM OF CONSTRUCTION DEVELOPMENT ENTERPRISES46

Балабін Д.О.

МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО ОЦІНЮВАННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ ПЕРСОНАЛУ: АНАЛІЗ ВИМІРІВ ЛЮДСЬКОГО КАПІТАЛУ50

Balabin D.

METHODOLOGICAL APPROACHES TO EVALUATING THE EFFICIENCY OF PERSONNEL DEVELOPMENT MANAGEMENT: ANALYSIS OF HUMAN CAPITAL DIMENSIONS50

Кобринець О. С.

Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця

<https://doi.org/10.5281/zenodo.21817659>ОБРАЗ СИРУ У ТУРЕЦЬКИХ ПАРЕМІЯХ ТА АФОРИСТИЧНИХ ВИСЛОВАХ:
ГАСТРОНОМІЧНИЙ АСПЕКТ

Kobrynets O. S.

Simon Kuznets Kharkiv National University of Economics

THE IMAGE OF CHEESE IN TURKISH PROVERBS AND APHORISTIC EXPRESSIONS: A
GASTRONOMIC ASPECT

Анотація

У статті досліджено символіку гастрономічного коду реунір («сир») у турецьких прислів'ях, приказках та фразеологічних одиницях. Проаналізовано особливості функціонування гастрономічних образів у народній мовній картині світу, визначено основні символічні значення сиру та простежено їхній зв'язок із традиційною культурою, повсякденним життям і системою цінностей турецького народу. Особливу увагу приділено зіставленню турецьких паремій з українськими та французькими відповідниками, що дозволило виявити як універсальні культурні концепти, так і національно-специфічні особливості символізації гастрономічних образів. Встановлено, що в турецькій пареміології сир виступає не лише компонентом харчової культури, а й важливим етнокультурним символом, який репрезентує працю, достаток, життєвий досвід, моральні настанови та повсякденний спосіб життя.

Abstract

The article examines the symbolism of the gastronomic code peynir ("cheese") in Turkish proverbs, sayings and phraseological units. The study analyses the functioning of gastronomic images in the Turkish linguistic worldview and identifies the main symbolic meanings associated with cheese in traditional Turkish culture. Particular attention is paid to the comparative analysis of Turkish paremias alongside their Ukrainian and French counterparts, which makes it possible to distinguish universal cultural concepts from nationally specific patterns of gastronomic symbolism. The research demonstrates that cheese in Turkish paremiology functions not only as an element of food culture but also as an important ethnocultural symbol representing everyday life, labour, prosperity, practical wisdom and moral values. The analysis of phraseological units further reveals the anthropocentric development of this gastronomic code, where cheese becomes a means of characterising human behaviour, speech and life experience.

Ключові слова: гастрономічний код, сир, реунір, паремія, фразеологізм, турецька мова, зіставна пареміологія, мовна картина світу, етнокультура.

Keywords: gastronomic code, cheese, peynir, proverb, saying, phraseological unit, Turkish language, comparative paremiology, linguistic worldview, ethnoculture.

Сир належить до найдавніших продуктів харчування людства й займає особливе місце в кулінарній традиції багатьох народів світу. Для турецької культури він є не лише повсякденним продуктом, а й важливою складовою гастрономічної спадщини, що сформувалася протягом століть. Саме сир (реунір) становить основу традиційного турецького сніданку (kahvaltı), а різноманіття його видів відображає природні умови, локальні ремісничі традиції та багатство регіональних кухонь. За різними даними, у Туреччині існує понад 190 різновидів сирів, що виготовляються за стародавніми технологіями і дотепер залишаються невід'ємною частиною повсякденного життя.

У народній мовній картині світу сир виступає не лише харчовим продуктом, а й носієм символічних значень. У прислів'ях, приказках та фразеологізмах він асоціюється із достатком, працею, життєвим досвідом, повсякденністю, моральними настановами й навіть характеристикою людини. Саме тому аналіз гастрономічного коду реунір дозволяє

глибше зрозуміти особливості турецького світогляду, традиційної культури та національного способу мислення.

Peynir ekmek, hazır yemek. (досл. Сир та хліб – готова їжа.) або дуже близьке: **Zeytin ekmek, hazır yemek.** (досл. Оливки з хлібом – готова їжа.). Французький відповідник: **Pain tendre et vin frais, valent bien deux sortes de mets.** (досл. М'який хліб і свіже вино варті двох повноцінних страв.). Українські аналоги: **Хліб та каша – їжа наша. Хліб та вода – спасена їда.**

У трьох мовах простежуються різні гастрономічні домінанти, що відображають особливості національних харчових традицій. Для турецької культури такою основою виступають сир, оливки та хліб, для французької – хліб і вино, тоді як українська пареміологія актуалізує хліб, кашу та воду як символи простої, але достатньої їжі. Попри відмінність образної бази, усі три традиції об'єднує одна думка: найціннішою є проста їжа, яка здатна підтримувати людину в повсякденному житті. Заслужовує на увагу й фонетична організація прислів'їв: у всіх

трьох мовах використано риму (*ekmek – yemek, frais – mets, каша – наша, вода – їда*), що сприяє їхній милозвучності та легкому запам'ятовуванню.

Peyniri iyien suyu bulur. (досл. *Хто з їст сир, той знайде воду*.) Це прислів'я ґрунтується на природному зв'язку між причиною і наслідком: після солоного сиру людина неодмінно захоче пити і буде змушена шукати воду. У переносному значенні воно наголошує, що кожна дія має свої наслідки, а людина повинна бути готовою нести відповідальність за власний вибір і самостійно долати труднощі, які виникають у результаті її вчинків. Таким чином, фізіологічна закономірність трансформується у морально-етичну настанову.

Українських і французьких лексичних відповідників не виявлено. Близькими за загальним змістом можна вважати прислів'я, що наголошують на відповідальності людини за власний вибір і його наслідки (**Назвався грибом – лїзь у кошик. Любиш кататися – люби і саночки возити.** / **Qui casse les verres les paie.** (досл. *Хто розбиває склянки, той за них і платить*.) **Qui sème le vent récolte la tempête.** (досл. *Хто сіє вітер, той пожинає бурю*)), однак гастрономічний образ сиру й води залишається національно специфічним для турецької традиції.

Peynirin iyisi tulumun killısında olur. (досл. *Найкращий сир знаходиться у волохатій частині тулума*.) Це прислів'я безпосередньо пов'язане з традиційною технологією виготовлення **tulum peyniri** – одного з найвідоміших турецьких сирів. Тулум, або бурдюк – це шкіряний мішок, зроблений з цілої шкіри тварини (наприклад, кози чи вівці), який використовують для зберігання та перевезення води, вина або інших рідин. Для справжнього сиру тулум шкіру тварини обробляють і вивертають так, щоб внутрішня або зовнішня частина залишалася природною. Найкращим вважається використання шкіри волохатої гірської кози (*kıl keçisi*). Натуральна шкіра дозволяє сиру «дихати», випаровувати зайву вологу та поступово дозрівати у прохолодних печерах чи льохах протягом кількох місяців. Отже, народне прислів'я відображає не лише гастрономічний досвід, а й знання про традиційні способи ферментації продуктів. Побутова практика стає підґрунтям для формування фольклорного образу.

На відміну від більшості досліджених паремій, цей вислів зберігає не стільки морально-повчальний зміст, скільки традиційне народне знання про технологію виготовлення сиру. Таким чином, паремія виконує ще й етнокультурну та пізнавальну функцію.

Прислів'я **Sabaha peynir, ekmek, bulama; akşama baklava, börek, gözleme.** (досл. *Зранку сир, хліб та каша; увечері пахлава, пиріжки та млинці*.) Це прислів'я відображає традиційний розподіл страв протягом дня та особливості турецького харчового етикету. Ранкова трапеза постає простою, поживною та практичною, тоді як вечір асоціюється з більш ситними й святковими стравами. Таким чином, у паремії репрезентовано не лише гастрономічні уподобання турків, а й народні уявлення

про раціональний режим харчування, відтворює національні харчові уподобання турків. Прямих українських і французьких відповідників не виявлено, оскільки приказка відображає специфіку традиційного добового раціону турків. Вона репрезентує гастрономічну картину світу через перелік національно маркованих страв, які виступають культурними символами повсякденного та святкового харчування.

Lafla peynir gemisi yürümez. (досл. *За допомогою слів сирний корабель не попливе*.) Це прислів'я означає, що порожніх розмов та обіцянок недостатньо для виконання справи: щоб досягти реальних результатів, необхідно працювати та докладати зусиль. Французький відповідник: **Les belles paroles ne remplissent pas le ventre.** (досл. *Красиві слова не наповнюють живіт*.) Українські аналоги: **Красивими словами ситий не будеш. Обіцянками ситий не будеш. Байками / Обіцянками не проживеш. Не сокирою тешуть, а словом не тішать. Брехнею цілого світу не обійдеш. Менше слів, більше діла.** В усіх трьох мовах реалізується одна універсальна ідея: самих лише слів недостатньо для досягнення результату. Водночас образна основа різниться. Турецька паремія використовує яскраву метафору «сирного корабля», який неможливо зрушити з місця лише розмовами. Французьке прислів'я переносить увагу на фізіологічну потребу людини – красиві слова не можуть втамувати голод. Українські відповідники пов'язують цю думку з повсякденним життям, протиставляючи слова реальній праці та конкретним справам. Образ «сирного корабля» є національно своєрідним і, найімовірніше, походить із торговельно-морської культури Османської імперії, де перевезення сиру було звичною частиною господарського життя. Саме тому він сприймався носіями мови як цілком природний і зрозумілий символ реальної справи, яка потребує не розмов, а конкретних дій.

Окрім паремій, у сучасній турецькій мові функціонує низка фразеологічних виразів із гастрономічним компонентом *peynir* («сир»), які також відображають особливості національного мовного мислення. На відміну від прислів'їв, вони переважно характеризують людину, її поведінку, вік або життєві ситуації. **Peynir ekmek yemek.** (досл. *Їсти сир з хлібом*.) означає виконувати щось легко, без особливих труднощів; справа просувається просто і природно. **Ağzı peynir kokmak.** (досл. *Пахнути з рота сиром*.) уживається на позначення дуже молоді, недосвідченої людини. Образ пов'язаний із традиційним уявленням про дитяче харчування молочними продуктами, тому сир виступає символом дитинства та життєвої недосвідченості. **Peynir ağızlı** (досл. *сирний рот*): людина, яка говорить лагідно, ввічливо, не вживає грубих або лайливих слів. **Gözü çökeleş (peynire) dönme.** (досл. *Очі стали мов сир*.): у цьому випадку сир символізує втрату природної пружності, свіжості та життєвої енергії. **Peynir ekmek gibi gitmek.** (досл. *Розходитися як хліб з сиром*.) має українській аналог **Розподаватися як гарячі пиріжки**. Французький відповідник: **Se vendre comme des petits pains.** (досл.

Розкупуватися як гарячі булочки.). У трьох мовах образ ґрунтується на популярності простих повсякденних продуктів, які швидко знаходять свого споживача.

Якщо в турецьких пареміях сир переважно символізує достаток, повсякденне життя та просту їжу, то у фразеологічному фонді він набуває антропоцентричного характеру і використовується насамперед для характеристики людини – її віку, поведінки, мовлення або фізичного стану.

Проведений аналіз засвідчив, що гастрономічний код *peynir* у турецькій пареміології реалізує значно ширший спектр значень, ніж звичайне позначення харчового продукту. У народній мовній свідомості сир символізує повсякденне життя, достаток, працю, життєвий досвід, народну мудрість і навіть моральну відповідальність людини за власні вчинки. Значна частина прислів'їв відображає багатовіковий практичний досвід турецького народу, пов'язаний із виробництвом, зберіганням та споживанням сиру, що свідчить про тісний взаємозв'язок гастрономічної культури та народної мудрості.

Порівняння турецьких паремій з українськими та французькими відповідниками показало наявність спільного універсального смислового ядра, пов'язаного з працею, відповідальністю, достатком і повсякденним життям. Водночас кожна лінгвокультура реалізує ці концепти через власну систему гастрономічних образів, що відображає особливості її історичного розвитку, господарського укладу та національних кулінарних традицій.

Не менш показовим виявився аналіз фразеологічних одиниць. Якщо в пареміях сир переважно виконує повчальну й аксіологічну функцію, то у фразеологізмах він стає засобом характеристики людини, її поведінки, віку, мовлення або життєвих ситуацій. Це свідчить про високу семантичну продуктивність гастрономічного коду *peynir*, який функціонує не лише як елемент кулінарної культури, а й як важливий засіб концептуалізації повсякденного людського досвіду.

Список літератури

1. Кобринець О. С. Гастрономічна тематика у французьких, турецьких та українських пареміях. Актуальні питання гуманітарних наук: міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. 2023. – Вип. 62. Т.1. – С. 204-210.
2. Тематичний словник популярних українських прислів'їв та приказок з коментарями. Вид. 3-тє, доп. і переробл. / В. М. Северинюк. – Тернопіль: Навчальна книга. Богдан, 2014. – 176 с.
3. Фразеологічний словник української мови: у 2 т. / Уклад.: В. Білоноженко та ін. – К.: Наукова думка, 1999. – Вид. II. – 980 с.
4. Aksoy Ömer Asım. Atasözleri ve deyimler sözlüğü. 1-2 Cilt. İnkilap Yayınları, 2015. – 220 s.
5. Monreynaud F., Pierron A., Suzzoni F. Dictionnaire de proverbes et dictons. La sagesse du monde entier. Paris: Dictionnaires Le Robert, 1989. – 730p.